

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 glđ. 50 kr., za pol leta 1 glđ. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravlštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hištv. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za osnanila se plačuje od navadno vrstice, če se natisne enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Volilski shod v Slovenski Bistrici.

Kakor znano, sklicala sta poslanca gospoda Dr. Radey in profesor Robič na dan 7. oktobra t. l. v Slovenski Bistrici shod volilcev, da poročata o svojem delovanju v deželnem oziroma državnem zboru. Volilci Slovenjebistriškega okraja so se tega shoda udeležili v prav častnem številu tako, da so bili dokaj prostrani gostilniški prostori daleč na okrog znanega narodnega gostilničarja »Petra« do zadnjega kotička napolnjeni. Z veseljem se je opazilo, da se je zbral cvet volilcev iz celega okraja in da je med njimi bilo dosti mož, kateri so pred kratkim bili še na glasu kot nepoboljšljivi nasprotniki narodnih teženj, kateri so pa ta dan že postopanje naših poslancev ne samo v gospodarskem, temveč tudi v političnem oziru živahno odobraval.

Prvemu je bila beseda podeljena gospodu deželnemu poslancu, deželnega glavarja namestniku, gospodu Dru. Radey-u. Začetkom svojega poročila je ta popisal neugodno stališče, katero zavzemajo v štajarskem deželnem zboru slovenski poslanci; teh je osem, njim pa nasprotuje v vseh narodnih zadevah 53 nemških poslancev, kateri so vsikdar edini v odklonitvi še tako opravičenih želj slovenskega naroda. Ta nemška večina je bila proti slovenski manjšini nekđaj celo tako brezobzirna, da slovenskih poslancev niti v posamezne odseke ni volila. Da bi enega slovenskega poslanca tudi volili v deželni odbor, o tem torej niti govora ni. Pravičnejši je naš presvetli vladar, kateri je slovenskemu narodu dal, kar je mogel; kajti on je imenoval namestnikom deželnega glavarja slovenskega poslanca. To je dalo večini migljaj, da je vsaj v posamezne odseke začela voliti tudi slovenske poslance. Vspešnejše zamorejo slovenski poslanci delovati na gospodarstvenem polju; kajti tukaj nimajo zaveznikov samo pri nemških konservativcih, ampak mnogokrat tudi pri nacijonalcih in liberalcih.

Govornik je potem razlagal, kaj se je v deželnem zboru zgodilo v prosep prebivalcev dežele v občine in z ozirom na posebne stanove. Vsak davkoplačevalec, posebno pa kmet toži o hudih davčnih bremenih. Državne davke bi še zmogli, da bi razven istih ne imeli še plačevati tolikih doklad v deželno, okrajno in občinsko blagajno. Dežela pobira sedaj 38%, doklad ter jih tudi potrebuje tako, da ni upati, da bi se kedaj znižale.

V naši deželi imamo javne bolnišnice, v katere se vsakdo sprejme, naj bode bogatin ali siromak. Imamo tudi dosti sodeželanov, kateri so vsled starosti ali boleznij ali drugih nezdgod onemogli, da ne morejo delati, da se ne moreje sprejemati v bolnišnice, ker so neozdravljivi. Za take siromake imamo v deželi več hiralnic. Na umu bolne sprejemajo v deželno blaznico, in tudi slepci in gluhomeni se podučujejo v posebnih zavodih.

Dežela skrbi celo za revne potovalce, kateri so nas poprej nadlegovali z beračenjem, — v oskrbovalnih sprejetiščih. Za te zavode mora dežela od leta do leta več denarja potrošiti, in tedaj ni upanja, da bi se deželne doklade kedaj znižale.

Opravičene pritožbe slišimo o sedANJI domovinski postavi. Ta daje vsakemu domovinsko pravico tam, kjer imajo njegovi roditelji domovinsko pravico. Posebno na kmetih opazujemo, da vse že v mladih letih sili v mesta, tovarne, rudokope, fužine i. t. d. Tam pomagajo tujcem bogastvo pridobivati, žrtvujejo istim vse svoje moči in celo zdravje; ko so pa onemogli in za delo niso več sposobni, iztirajo jih z rodbino vred v domačo občino, in ta jih naj redi in oblači, akoravno ni imela od njih nikdar ne trohice dobička! To je tem večja krivica, ker imajo naše občine itak dosti ubožcev, kateri so vedno le doma bili in tukaj delali ter koristili. Umevno je sicer, da se bodo predruženju sedanje domovinske pravice z vsemi mogočimi sredstvi upirali zastopniki mest in obrtnij; kajti mesta, rudokopi, tovarne, fužine i. t. d., kamur sedaj sili mladina in kjer pusti vse svoje moči, bi morali potem onemogle sami rediti in preskrbovati. Vkljub temu uporu je pa mnogo upanja, da se bode ta važna prememba le dognala, ker se za njo potegujejo — vsi poslanci kmetskih občin in deloma tudi mest in trgov.

Ko je gospod poslanec na kratko še omenil nove zdravstvene postave, sledil je zadnji del njegovega poročila, kateri je navzoče posebno zanimal, ker se je tikal ravno za Slovenjebistriški okraj jako važne vinoreje. Tudi v tem oziru je dežela dosti dobrega storila. Našo vinsko trto hočeta namreč uničiti dva huda sovražnika. Prvi je peronospora ali strupena rosa, katera povzroči, da se perje prehitro posuši in odpade in da vsled tega grozdje ne more dozoreti. Drugi sovražnik je pa trtna uš, katera vinsko trto popolnoma uniči.

Proti strupeni rosi je najbolje sredstvo skropljenje z modro galico. Dokler smo isto morali kupovati pri trgovcih, je bila res draga, kajti plačevala se je po 36 kr. za kilogram. Sedaj pa dobimo modro galico po 20 do 21 krajcarjev za kilogram, za kar gre zahvala deželnemu zboru oziroma odboru. Ta sedaj kupuje modro galico naravnost iz prve roke, kjer je seveda veliko cenejša, ter jo potem razdeli med okrajne zastope in pa občine, da jo slednje med vinogradnike razpečajo brez vzvišanja cene in le proti povrnitvi voznine.

Če se pa trtna uš vinograda loti, potem je edino sredstvo istega posekati ter ga z ameriškimi trsi zasediti, slednje pa z domačo trto požaltniti. To so posebno storili vinogradniki na Bizeljskem, kjer že sedaj po primeroma kratkem času uživajo obilen sad svojega truda.

Konečno je gospod poslanec volilcem tudi obljū-

bil, da bode kot član odseka, v katerem se pretresuje predrugečenje sedanjih postav o lovu in ribarstvu, odločno zastopal le koristi kmetskega prebivalstva, katero v tem oziru trpi mnogo škode.

S tem je gospod Dr. Radey končal svoje poročilo, katero so volilci popolnoma odobrvali.

V prihodnji številki bodemo pa pisali o poročilu gospoda poslanca Robiča, katero je posebno za kmeta zanimivo, ker se je v njem prav temeljito razpravljalo o načelih, na katera se ima opirati nova davčna postava.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

V bogoslovju si Kosarja težko da srečal brez zelene strešice na čelu; beli dan namreč in vsaka luč bolela je njegovo oko in tako slabo je videl, da je svoje tovariše, če so ga v semenišču srečavali, spoznaval bolj po glasu, kakor po licu. Vsled svojih bolnih očíj pa on sam tako rekoč nikoli ni čital bogoslovskih predmetov, a vendar je koncem leta izkušnje vedno najbolje izvršil. Pomagal si je pa tako. Pred vsem bil je v šoli jako pazljiv in ni mu ušla niti besedica profesorjevega tolmačenja. Doma pa naprosi zdaj jednega, zdaj drugega sošolca, da se z njim poda bodi-si na hodnik, bodi-si na vrt in mu ondi na glas čita šolsko nalogo. Navadno bilo je dosti, da se mu je enkrat prečitala, že je namreč bila njegova last. Včasih pa tovarišu tudi sega v besedo ter ga prosi: to in to še mi zopet čitaj, — ono točko še mi ponovi! Potem se vrne v svojo izbico in v duhu ponovi in prekuha, kar se mu je čitalo, in zdaj sigurno stopi med svoje sošolce in jim potolmači jasno, kakor pravcat profesor vse, kar je bilo komu še nerazumljivega.

Večidel čital mu je šolske predmete sošolec njegov baron Aichenegg. Ta mladenič pa ni bil le plemenitega rodu in zalega obličja, nego tudi prav čednega vedenja in ljubeznivega in pobožnega značaja. Razumljivo je torej, da se Kosar z njim najrajši družil. To vam je bil čuden par: Kosar suh in bled, kakor stena in Aichenegg poleg njega, kakor sama kri in mleko.

Tukaj naj uvrstimo čin, ki prelepo znači plemenito in hvaležno srce pokojnika. Ko pred dvema letoma umrje v Šmarji dekan M. Ivanc, se Kosar takoj odloči, da se poda na pokapanje. Mi smo mu odsvetovali pot, ker je bilo slabo vreme, a bolj še zato, ker je bil ves bolehav in ker v tem času njegova dolgoletna bolezen ni nikjer in tudi na leci ni več prizanašala. Toda Kosar ostane pri svojem sklepu, rekoč: »Hvaležnost tirja, da skazem prijatelju ljubezen ter mu spregovorim zadnjo popotnico, ker je ranjci zatisnil za vselej svoje zveste oči, ki so v semenišču tolikokrat mesto mene gledale v bukve«. Tudi Ivanc mu je namreč čestokrat čital iz šolskih predmetov.

Če so bile temne telesne njegove oči, svetilo mu je pa tem jasnejše njegovo duhovno oko. Profesor Weber se je kar čudil, kadar je Kosar tako sčistega razpravljajal cerkveno pravo, in profesor dr. Habermann je v kolegiju očitno pripoznal: »Vi ste že danes zmožni tukaj zasesti moj prostor«. Tolika hvala bi Kosarja pač lahko omanila, ker skušnja uči, da človek vse prej prenaša kakor hvalo, in toliko priznanje bi ga še morebiti napihnilo, da bi preziral svoje bolj skromne tovariše, toda ljubi Bog je skrbel za to, da ostane ponižen, ker pri vsej svojej nadarjenosti je Kosar vendar trebal pomoči svojih sošolcev.

Nič manj kakor učeniki bili so tudi semeniški ravnatelji veseli tako izvrstnega bogoslovca. Da bi bilo treba Kosarja kedaj tirati ali vračati, svariti ali celo karati, to je bilo povsem izključeno. Že takrat bil ga je sam red, in zato je zapisal v svoj cvetnik: »Red vodi k Bogu, in vse kar je božjega, je urejeno«. Ni torej kudež, da je prva tri leta od ravnateljstva postavljen kot predstojnik ali prefekt svojemu letniku, a v štirtem letu kot višji prefekt vsem letnikom, dasiravno radi svoje mladosti ni bil v tretjem letu posvečen.

Njegov špiritual¹⁾ v semenišču se je z njim posvetoval kakor s svojim prijateljem in je tudi marsikaj storil po nasvetu duhovitega svojega gojenca. Kosar bil je namreč že kot bogoslovec velik prijatelj notranje molitve. Ker ni mogel čitati bogoslovskih razprav, odsko doval se je s tem, da si izvoli kako resnico, dene svojo glavo med dlani in premišljuje resnico od vseh strani ter jo ogleduje z bistrim očesom svojega visokega duha, in prav radi tega, ker se vadi meditirati že od mladih let, je pozneje tako z lahkega meditiral ter se izuril za tako izbornega govornika.

Bogoslovci tistega časa trde, da so gledali na Kosarja, kakor na svoj vzor, da so se mu bližali z nekakim svetim spoštovanjem ter si šteli v posebno čast, ako so mogli z njim občevati.

V spomin † župnika Andreja Repiča.

Cenjeni čitatelji »Slov. Gosp.« se bodo spominjali, da so lani na tem mestu čitali o dveh slavnostih pri Kapelah blizu Brezic. Gosp. župnik so namreč o binkoštih nabavili farni cerkvi veliki zvon, koncem julija pa so priskrbeli sv. misijon. Čez leto in dan, glejte, ni več gosp. župnika, ki so toliko dobrega storili za kapelsko faro, med nami; umrli so namreč letos 8. avgusta v 62. letu svoje starosti za srčno vodeniko.

Andrej Repič so bili rojeni dne 6. novembra 1832 pri Sv. Andražu v Slov. goricah. Imeli so jednega brata, ki je umirovljen nadučitelj, in jedno sestro, omoženo Vogrine. Ker so bili bistré glavece, so jih poslali stariši študirat v Maribor. Tukaj jih je doletela žalostna osoda. Ko so se bili v prvi šoli, umrli so dijaku skrbna mati. Britka zguba je za otroka, če mu umrjejo mili roditelji, ali stokrat hujša zguba je za dijaka, če mu umrjejo skrbni stariši. Od tretje šole naprej so se učili And. Repič v Varaždinu. Tukaj se jim je zelo dobro godilo; bili so namreč v samostanu čč. ss. uršulink, kjer so stregli vsak dan pri sv. maši. S hvaležnostjo so se vedno spominjali umrli gosp. župnik teh redovnic, ki so jim veliko dobrega storile.

Radi so tudi pripovedovali neki dogodek, ki se jim je bil pripetil l. 1848. Ko so se vračali po počitnicah v Varaždin v šolo, prijeli so jih oboroženi Hrvatje, meneč, da je mladi gospodek kak madjarski prekucuh, ki ljudi zapeljuje. Ker niso imeli potnega lista, so jih tirali v Varaždin v — ječo. Gospod so sicer zatrjevali, da so le nedolžen dijak, ali vse ni nič pomagalo. Na srečo so imeli znanca med varaždinskimi častniki, kojemu so podučevali sina, in ta jih slednjič reši iz hude nadlege. Če so se tako spominjali svojih dijaških let, porekli so navadno: »Kaj znajo dijaki sedaj, kaj se pravi študirati? Zdaj imajo železnico, imajo dijaško kuhinjo, imajo lepe ustanove, krasno semenišče, kjer so z vsem preskrbljeni za dušo in telo; ali v mojih časih pa vsega tega ni bilo, in vendar so stare šole bile več vredne, kakor zdanje. Gimnazijske nauke so pa končali v Reki z jako dobrim uspehom. Na Hrvaškem so se dobro naučili hrvaščine, tudi italijanščino so dobro razumeli. Še kakor župnik so radi čitali jugoslovanske pesnike, Gun-

¹⁾ Mih. Pekl.